

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Jūsu Tiesības](#) > [Noziedzīgos Nodarījumos Cietušie](#) > [Cietušo Tiesības \(katrā Valstī\)](#) > 2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā

2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā

Kā es varu ziņot par noziegumu?

Ja esat cietis noziedzīgā nodarījumā, jūs varat ar iesniegumu (*Strafanzeige*) vērsties:

- ikvienā policijas iecirknī vai pie ikviena policijas darbinieka;
- ikvienā prokuratūrā,
- ikvienā rajona tiesā.

Jūs varat to darīt rakstiski vai mutiski. Mutiska iesnieguma gadījumā iecirknī, kurā pieņemts jūsu iesniegums, tiks sagatavots rakstisks protokols. Pēc pieprasījuma jūs saņemsiet jūsu iesnieguma rakstisku apstiprinājumu. Iesniegumu jūsu vietā var iesniegt arī cita persona. Šai personai nav vajadzīga īpaša pilnvara.

Lielākajā daļā federālo zemju ir t.s. policijas "tiešsaistes postenis" (*Internetwache/Onlinewache*), kurā iesniegums var iesniegt tiešsaistē.

Iesniegumā jums jānorāda jūsu personas dati un kontaktinformācija, lai no jums varētu pieprasīt papildu informāciju un vēlāk arī uzaicināt ierasties tiesā. Ja jūs nevēlaties norādīt savus personas datus tādēļ, ka, piemēram, jūtaties apdraudēts, iespējami drīz informējiet par to attiecīgo iecirkni. Tad tajā var pārbaudīt, vai šajā gadījumā būtu pietiekami kā kontaktinformāciju norādīt citu adresi, piemēram, advokāta vai kādas cietušo atbalsta organizācijas adresi.

Iesnieguma būtībai ir svarīgi, lai tajā būtu iekļauta visa jūsu rīcībā esošā informācija par aizdomās turēto(-ajiem) un noziedzīgo nodarījumu, tādējādi dodot iespēju policijai un prokuratūrai pārbaudīt jūsu sniegto informāciju un sākt sākotnējo izmeklēšanu.

Principā nav noteikts konkrēts termiņš ziņošanai par noziedzīgu nodarījumu. Konkrētus noziedzīgus nodarījumus, piemēram, apvainojums un mītnesvietas miera traucējums var izmeklēt tikai tad, ja esat iesniedzis pieprasījumu (*Strafantrag*). Trīs mēnešu laikā no brīža, kad uzzinājāt par nodarījumu un vainīgo(-ajiem), rajona tiesā vai prokuratūrā vai policijā ir jāiesniedz rakstisks pieprasījums. Vainīgā(-o) atpazīšanai pietiek ar to, ka viņš ir individuāli identificējams. Jums nav jāzina viņa(-u) vārds. Pieņemot jūsu iesniegumu, jums tiks paskaidrots, vai ir vajadzīgs arī pieprasījums. Tāpat ņemiet vērā, ka pastāv noziedzīgu nodarījumu noilgums, un tad vairs nav iespējama kriminālvajāšana – lai arī noilgums iestājas tikai pēc vairākiem gadiem, šis periods ir atkarīgs no nodarījuma.

Kā es varu uzzināt, kas notiek lietā?

Ja jūs sazināties ar valsts iestādēm papildu informācijas iegūšanai, ir lietderīgi norādīt lietas atsauces numuru – tādējādi lietu var vieglāk un ātrāk identificēt un jūs varat saņemt atbildi ātrāk.

Atsauces numuru jūsu lietai piešķirs iecirknis, kurā pieņemts jūsu iesniegums, parasti tas būs policijas lietas atsauces numurs. Izmantojot šo atsauces numuru, jūs varat noskaidrot, kādus pasākumus veic policija, kā arī saņemt papildu informāciju. Ja lieta tiek nodota prokuratūrai, jūs policijā vai prokuratūrā varat noskaidrot jauno atsauces numuru, kas atšķiras no policijas lietas atsauces numura.

Ja jums nav zināms atsauces numurs, papildu informācijas lūgumā norādiet savu personas datus un, ja zināms – apsūdzētā vārdu.

Vai man ir tiesības uz juridisko palīdzību (izmeklēšanas vai tiesvedības laikā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību, proti, tiesvedības izmaksu segšanu, ir šādos gadījumos.

Ja apstākļi liecina par to, ka jūs, iespējams, nevarēsiet izmantot savas tiesības nopratināšanā, tad jums tās laikā kā atbalstu lieciniekiem var norīkot valsts apmaksātu advokātu.

Ja jums ir tiesības celt civilprasību, tad konkrētos gadījumos, jo īpaši smagu vardarbīgu noziegumu un dzimumnoziegumu gadījumā, jau publiskās apsūdzības uzrādīšanas brīdī jūsu pārstāvībai var norīkot valsts apmaksātu advokātu. Ja minēto priekšnosacījumu advokāta norīkošanai nav, jums kā civilprasītājam ir tiesības uz juridisko palīdzību un jūs to varat pieprasīt, ja sava finansiālā stāvokļa dēļ nespējat segt tiesāšanās izmaksas un nevarat pilnā apmērā izmantot savas tiesības vai no jums to nevar pamatoti sagaidīt.

Ja ceļama civilprasība tāda noziedzīga nodarījuma gadījumā, par kuru prokuratūra apsūdzību *ex officio* uztur tikai tad, ja tas ir sabiedrības interesēs, jūs varat iesniegt civilprasību pret apsūdzēto, lai panāktu viņa sodīšanu, ja prokurors nav saskatījis sabiedrības intereses kriminālvajāšanas sākšanai un apsūdzētais nodarījuma izdarīšanas brīdī bija sasniedzis 18 gadu vecumu. Tādā gadījumā jūs pārņemat apsūdzības uzturēšanu. Kā civilprasītājs kriminālprocesā jūs varat lūgt juridisko palīdzību tiesai, kura izskatīs jūsu lietu. Jums tiks piešķirta juridiskā palīdzība, ja sava finansiālā stāvokļa dēļ jūs nespējat segt tiesāšanās izmaksas un ir iespējams jums labvēlīgs iznākums.

Vai es varu pieprasīt izdevumu atlīdzināšanu (par piedalīšanos izmeklēšanā/tiesvedībā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Ja jūs sniežat liecību prokuratūrai vai tiesai, jums tiks atlīdzināti ceļa izdevumi, izmaksas, patērētais laiks, finansiālās izmaksas jeb negūtie ienākumi, ja jūs pieprasīsiet atlīdzināšanu trīs mēnešu laikā pēc nopratināšanas. Arī personām, kuras pieaicinājusi policija, ir tiesības uz kompensāciju. Tā ir atkarīga no attiecīgās federālās zemes tiesību aktiem.

Vai es varu iesniegt pārsūdzību, ja lieta tiek izbeigta bez tiesas?

Dažādu iemeslu dēļ prokuratūra var izbeigt tiesvedību.

Par lēmumu izbeigt tiesvedību jūs varat iesniegt rakstisku sūdzību. Ja jums ir zināmi papildu fakti vai pierādījumi, jums tie būtu konkrēti jānorāda sūdzībā. Ja prokuratūra nemaina savu lēmumu, lietu izskata ģenerālprokuratūra. Jūsu sūdzība vienmēr tiks izskatīta rakstiski.

Ja prokuratūra un ģenerālprokuratūra atsakās uzrādīt apsūdzību, tad dažos gadījumos jūs varat vērsties kompetentajā federālās zemes Augstākajā tiesā (*Oberlandesgericht* jeb *Kammergericht*) un lūgt t.s. sūdzības izskatīšanas procesu. Ģenerālprokuratūras lēmumā jūs saņemsiet konkrētu norādījumu, ja jūsu gadījumā ir pieļaujama šāda procedūra. Taču uz šādu procedūru attiecas termiņi un stingri procedūras noteikumi. Pieteikums ir jāparaksta advokātam, un jums nelabvēlīga iznākuma gadījumā jums ir jāsedz izmaksas.

Vai es varu piedalīties tiesā?

Ja jūs esat liecinieks, jūsu dalība galvenajā tiesas sēdē aprobežojas ar jūsu liecību. Pēc tam, kad esat sniedzis liecību, jūs varat izvēlēties, vai turpināsiet piedalīties tiesvedībā kā skatītājs, bet jūs vairs nevarēsiet piedalīties galvenajā tiesas sēdē.

Ja jūs tiesvedībā esat iesaistījies kā civilprasītājs, jums ir tiesības piedalīties galvenajā tiesas sēdē un jūs varat tāpat kā prokurors iesniegt pieteikumus, jo īpaši pieteikumu par pierādījumu sniegšanu, kā arī uzdot jautājumus un sniegt paskaidrojumus. Kā civilprasītājam jums arī ir iespēja teikt savu noslēguma runu (*Plädoyer*).

Kā civilprasītājs kriminālprocesā jūs varat no vainīgā prasīt zaudējumu atlīdzināšanu vai kompensāciju par ciešanām. Tāpat jums kā civilprasītājam kriminālprocesā ir tiesības piedalīties galvenajā tiesas sēdē. Taču jums nav turpmāku civilprasītāja procesuālas tiesību.

Kāda ir mana oficiālā loma tiesību sistēmā? Vai mans statuss ir noteikts, vai arī es varu izvēlēties būt par: cietušo, liecinieku, civilprasītāju vai civilprasītāju kriminālprocesā?

Pirms tiek pabeigta izmeklēšana, jums kā noziedzīgā nodarījumā cietušajam kriminālprocesā pirmām kārtām ir liecinieka statuss. Jūs jebkurā laikā varat sazināties ar valsts iestādēm un sniegt tām papildu pierādījumus un informāciju. Noziedzīgos nodarījumos cietušajiem (Kriminālprocesa kodeksā saukti par "cietušajiem") papildus vispārējām liecinieku tiesībām ir papildu tiesības: pieprasīt informāciju par to, vai aizdomās turētais atrodas apcietinājumā, ievērojot konkrētus priekšnosacījumus – tiesības iepazīties ar lietas materiāliem vai iegūt informāciju no tiem (skatīt arī turpmākās sadaļas), tiesības izmantot advokāta palīdzību vai advokāta īstenotu pārstāvību.

Ja jums ir tiesības iesaistīties kā civilprasītājam, jūs pieņemat lēmumu, vai vēlaties iesaistīties tiesvedībā. Tāpat jūs izlemjat, vai jūs kā civilprasītājs kriminālprocesā tā ietvaros prasīsit zaudējumu atlīdzināšanu vai kompensāciju par ciešanām.

Kādas ir manas tiesības un pienākumi šajā lomā?

Jums kā lieciniekam nopratināšanas laikā ir šādas tiesības:

- atteikties liecināt, ja apsūdzētais ir jūsu esošais vai bijušais laulātais vai saderinātais (tas attiecas arī uz reģistrētām viendzimuma partnerattiecībām), vai tuvs jūsu radnieks (asinsradnieks vai ieprecēts radnieks).
- Jūs varat atteikties atbildēt uz konkrētiem jautājumiem, ja tas varētu novest pie kriminālprocesa pret jums vai jūsu tuviem radniekiem.
- Jautājumus, kas varētu skart jūsu godu vai privāto dzīvi, drīkst uzdot tikai tad, ja tas ir absolūti nepieciešams.
- Jūs var pavadīt uzticības persona, bet tikai tad, ja tās klātbūtne neapdraud izmeklēšanas mērķi.
- Jūs varat pavadīt advokāts.
- Ja jūs nevarat izmantot savas tiesības, tad, ievērojot konkrētus priekšnosacījumus, jums nopratināšanas laikā kā atbalstu lieciniekiem var norīkot valsts apmaksātu advokātu.
- Ja jūs pietiekami labi nepārvaldāt vācu valodu, nopratināšanas laikā jums nodrošinās tulku.
- Jums ir tiesības uz izdevumu atmaksu (skatīt iepriekš atbildi uz jautājumu "Vai es varu pieprasīt izdevumu atlīdzināšanu?")

Jūsu kā liecinieka galvenie pienākumi ir šādi:

- jums ir jāstāsta patiesība. Tas nozīmē arī to, ka liecības laikā jūs nenoklusējat nekādus faktus, kas varētu būt lietai nozīmīgi. Tīša nepatiesa liecība tiesā ir sodāma, un parasti par to noteikts ar brīvības atņemšanu saistīts sods. Arī apmelojoši paziņojumi vai izmeklēšanas traucēšana ir noziedzīgi nodarījumi, par kuriem pret liecinieku, kas sniedzis nepatiesu liecību, var izvirzīt apsūdzību.

Jums ir jāierodas uz nopratināšanu, ja esat saņēmis uzaicinājumu no prokuratūras, policijas prokuratūras uzdevumā vai tiesas.

Vai es varu liecināt tiesā vai sniegt pierādījumus? Ar kādiem nosacījumiem?

Ja uz galveno tiesas sēdi esat uzaicināts kā liecinieks, jums ir pienākums

sniegt liecību, izņēmums ir konkrēti gadījumi, kad varat atteikties liecināt (skat. iepriekš par liecinieka tiesībām un pienākumiem).

Kā civilprasītājs jūs varat tiesvedībā izklāstīt savus apsvērumus (skat. iepriekš sadaļu "Vai es varu piedalīties tiesā?")

Kādu informāciju es saņemšu tiesvedības laikā?

Ja esat noziedzīgā nodarījumā cietušais, pēc jūsu pieprasījuma jums paziņos tiesvedības iznākumu.

Vai es varēšu piekļūt tiesas materiāliem?

Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā ir aizskartas jūsu tiesības, advokāts jūsu interesēs var iepazīties ar lietas materiāliem un pārbaudīt pierādījumus, ja ir pierādāmas likumīgas intereses to darīt. Šajā gadījumā jums var sniegt arī informāciju un izrakstus no lietas materiāliem, lai jūs informētu par tiesvedības gaitu. Ja jums ir tiesības iesaistīties tiesvedībā kā civilprasītājam, jums vai jūsu advokātam, lai iepazītos ar lietas materiāliem vai saņemtu informāciju, nav jāpierāda likumīgas intereses.

Ja jūs kā noziedzīgā nodarījumā cietušo nepārstāv advokāts, jums ir tiesības personīgi iepazīties ar lietas materiāliem, to darot [tiesas darbinieka] uzraudzībā.

Ja tiesību iepazīties ar lietas materiāliem vai iegūt informāciju no tiem izmantošana varētu apdraudēt izmeklēšanas mērķi, šo tiesību izmantošanu var atteikt, ievērojot konkrētus priekšnosacījumus. Šo tiesību izmantošanu atsaka, ja pastāv apsūdzētā vai citu personu prevalējošas aizsargājamas intereses. Līdz apsūdzības izvirzīšanai un pēc tiesvedības pabeigšanas ar spēkā stājušos spriedumu par atļauju iepazīties ar lietas materiāliem lemj prokuratūra, pārējos gadījumos – tiesa, kura skata lietu.

■ Lapa atjaunināta: 17/06/2025

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.